

IX Ka 306/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

22 sierpnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu w IX Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO B.Plewińska

Sędziowie SO: A.Walenta

L.Gutkowski (spr)

Protokolant: sekr. sąd. K.Kotarska

przy udziale Prok. Prok. Okr. B.Mentel

po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2013r. sprawy:

C. R., oskarżonego z art.278§1 kk,

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 9 kwietnia 2013r. sygn. akt VIII K 211/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt I w stosunku do C. R. w ten sposób, że w miejsce orzeczonej kary ograniczenia wolności orzeka karę 40 (czterdziestu) stawek dziennych grzywny, przyjmując wysokość jednej stawki za równoważną kwocie 10,- (dziesięciu) zł;

II. w pozostałym zakresie tenże wyrok utrzymuje w mocy;

III. zwalnia oskarżonego od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych należnych za obie instancje i wydatkami poniesionymi w postępowaniu obciąża Skarb Państwa;

IV. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Toruniu na rzecz adw. H. W. R.kwotę 516,60 (pięćset szesnaście 60/100) zł brutto tytułem zwrotu kosztów obrony z urzędu oskarżonego w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt IX Ka 306/13

UZASADNIENIE

C. R. i D. G. zostali oskarżeni o to, że w okresie od lutego do marca 2012 r. w T., przy ul. (...), działając wspólnie i w porozumieniu, wykorzystując fakt pozostawienia wózka dziecięcego spacerowego m-ki P. (...) bez nadzoru w klatce schodowej, dokonali jego zaboru w celu przywłaszczenia, powodując straty w wysokości 400 zł na szkodę A. M.,

- tj. o przestępstwo z art. 278 § 1 kk

Wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Toruniu, sygn. akt VIII K 211/13, uznał oskarżonych za winnych popełnienia zarzucanego im czynu, z tym ustaleniem, iż stanowił on wypadek mniejszej wagi z art. 278 § 1 i 3 kk i za to, w myśl art. 35 § 1 kk i na podstawie art. 278 § 3 kk, wymierzył im kary po 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne, wskazanej przez sąd, w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym.

Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. H. W. R. kwotę 531,36 zł brutto tytułem nieopłaconej obrony udzielonej oskarżonemu C. R. z urzędu i zwolnił obu oskarżonych od kosztów sądowych, a wydatkami obciążył Skarb Państwa.

Wyrok ten zaskarżył **w całości obrońca oskarżonego C. R.**, zarzucając mu:

1. Naruszenie prawa procesowego, tj. art. 167 kpk w zw. z art. 366 § 1 kpk poprzez odstąpienie od przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów, mimo, iż zachodziły uzasadnione wątpliwości co do poczytalności oskarżonego w związku z jego uczęszczaniem do szkoły specjalnej oraz przebyciem w przeszłości leczeniem psychiatrycznym, co mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia

2. Rażąco niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego kary 6 miesięcy ograniczenia wolności z uwagi na nieuwzględnienie przez sąd I instancji okoliczności łagodzących w postaci przyznania się przez niego do winy, wyrażonej przez niego skruchy, naprawienie wyrządzonej szkody, przemawiających za wymierzeniem kary łagodniejszego rodzaju, tj. kary grzywny

Powołując się na powyższe, skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu kary grzywny w miejsce orzeczonej wobec niego kary ograniczenia wolności, ewentualnie - uchylenia go i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego okazała się częściowo zasadna.

Sąd odwoławczy nie podzielił wyrażonych przez skarżącego zastrzeżeń co do prawidłowości przeprowadzonego postępowania.

Wskazując na fakt nieprzeprowadzenia przez sąd I instancji dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów na okoliczność, czy w chwili popełnienia czynu oskarżony miał zachowaną poczytalność i czy jego stan zdrowia psychicznego pozwalał na udział w toczącym się postępowaniu, niezasadnie wywodził on, że zaskarżony wyrok został wydany bez należytego wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy.

To, że oskarżony kiedyś leczył się psychiatrycznie i ukończył szkołę specjalną nie determinowało samo przez się konieczności dopuszczenia dowodu z opinii specjalistów co do jego poczytalności. Okoliczności tego rodzaju faktycznie mogą wskazywać na istnienie wątpliwości co do stanu poczytalności oskarżonego i bezsprzecznie winny być brane pod uwagę przy dokonywaniu oceny, czy konieczne jest podjęcie przewidzianych prawem czynności dowodowych w celu ich weryfikacji. Tyle, że decyzja o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłych psychiatrów każdorazowo bazować musi na wszystkich okolicznościach - tak podmiotowych, jak i przedmiotowych - ujawnionych w danym postępowaniu. Jak trafnie wskazuje się w orzecznictwie, pozyskanie dowodu z opinii biegłych psychiatrów staje się konieczne dopiero po stwierdzeniu przez sąd w wyniku ich oceny, że rzeczywiście występują uzasadnione wątpliwości w tym przedmiocie.

Z akt sprawy faktycznie wynika, że pomimo, iż sąd orzekający przed rozpoczęciem sprawy uważał za konieczne przeprowadzenie dowodu na okoliczność stanu poczytalności oskarżonego, to później z tego zrezygnował. W realiach sprawy decyzji tej nie można jednak uznać za bezpodstawną, czy niesłuszną. Przepisy procedury tego nie zabraniają, a również i z punktu widzenia gwarancji i zasad procesowych nie jest wykluczone odstąpienie przez sąd od przeprowadzenia wcześniej dopuszczonych dowodów. Kodeks postępowania karnego nie zawiera wprawdzie wprost regulacji pozwalającej na odstąpienie od przeprowadzenia dowodu, lecz nie oznacza to jednak, że sąd w postępowaniu karnym jest związany swoimi postanowieniami dowodowymi. W sytuacji, gdy po dopuszczeniu dowodu okaże się, że jego przeprowadzenie jest niemożliwe lub sąd dojdzie do wniosku, że z innych przyczyn będzie to niezasadne, władny jest do zmiany swej wcześniejszej decyzji o dopuszczeniu tego dowodu (tak też postanow. SN z dn. 2008-01-11, IV KK 419/07, OSNwSK 2008/1/67). Prawo do oceny zasadności przeprowadzenia dowodu dopuszczonego z urzędu pozostaje aktualne wszak w toku całego postępowania. W okolicznościach sprawy nie można uznać, że sąd meriti

dopuszczył się uchybienia przepisom procesowym wskazanym w apelacji, rezygnując z przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych psychiatrów. Okazało się wszak, że oskarżony przebywa poza krajem i bezskuteczne okazały się próby sprowadzenia go na rozprawę, a treść złożonych przez niego, obszernych wyjaśnień oraz okoliczności wynikające z poczynionych ustaleń (fakt, że to oskarżony był pomysłodawcą kradzieży, on zabrał skradziony wózek, bo był mu potrzebny i go użytkował) rzeczywiście świadczyły o tym, że doskonale zdawał sobie sprawę ze znaczenia swojego czynu i był w stanie kierować swoim postępowaniem. obrońca zresztą jeszcze w toku postępowania przed sądem I instancji najwyraźniej podobnie oceniał kwestię istnienia wątpliwości co do poczytalności oskarżonego, skoro na rozprawie sam domagał się odstąpienia od przeprowadzenia w/w dowodu, wskazując, że nie jest to konieczne do wydania prawidłowego wyroku (k. 76), ani nie domagał się uzupełnienia o niego postępowania dowodowego przed zamknięciem przewodu sądowego.

Stwierdzić w tej sytuacji należy, że po dokonaniu oceny całokształtu zgromadzonych dowodów zgodnie z regułami określonymi w art. 7 kpk sąd I instancji słusznie uznał za wyjaśnione wszystkie istotne okoliczności sprawy i trafnie orzekł o odpowiedzialności oskarżonego.

Za zasadny uznać natomiast należy zarzut rażącej niewspółmierności orzeczenia o karze.

Wymierzona oskarżonemu zaskarżonym wyrokiem kara ograniczenia wolności ma wprawdzie charakter wolnościowy, lecz oceniając jej surowość na względzie mieć jednak należy, że – zgodnie z ogólną regułą - po surowsze środki represji karnej można sięgać jedynie wówczas, gdy za pomocą środka łagodniejszego nie da się osiągnąć w stosunku do sprawcy przestępstwa zapobiegawczych i wychowawczych celów kary, bądź zadośćuczynić należyte potrzebom w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Wnikliwa analiza okoliczności przedmiotowej sprawy prowadzi zaś – zdaniem sądu odwoławczego - do wniosku, że orzeczona wobec oskarżonego kara cechuje się nadmierną surowością w rozumieniu art. 438 pkt 4 kpk. Sąd meriti wprawdzie słusznie potraktował uprzednią karalność oskarżonego jako okoliczność obciążającą przy wymiarze kary, niemniej jednak faktycznie nie dostrzegł, że pozostałe okoliczności świadczyły o tym, że do należytego zabezpieczenia realizacji wszystkich celów kary wobec niego wystarczające byłoby wymierzenie mu kary najłagodniejszego rodzaju, jaką stanowi kara grzywny. Stanowiący wypadek mniejszej wagi, czyn oskarżonego nie odznaczał się jednak wielką społeczną szkodliwością. Pokrzywdzona ostatecznie odzyskała skradziony wózek. Postawa oskarżonego, który przyznając się do winy, wyraził skruchę i złożył obszerne, zgodne z ustalonym stanem faktycznym, wyjaśnienia świadczyła o tym, że jego zachowanie nie wymagało surowego napiętnowania poprzez wymierzenie mu innej niż najłagodniejsza sankcji. Oskarżony był już wprawdzie raz karany sędownie, jednak brak było uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że jest osobą głęboko zdemoralizowaną, niepoprawną. Tego rodzaju okoliczności, jak szczere przyznanie się do winy i wyrażenie skruchy, jako świadczące o pożądanym z wychowawczego punktu widzenia stosunku psychicznym sprawcy do popełnionego czynu, zawsze winny przemawiać na jego korzyść w sferze wymiaru kary.

Dokonując oceny adekwatności sankcji nie sposób też zignorować i tego, że wykonywanie przez oskarżonego stałej pracy poza krajem faktycznie może co najmniej poważnie utrudnić mu wywiązanie się z obowiązków wynikających z istoty kary ograniczenia wolności. Podjęcie i wykonywanie stałej pracy zarobkowej przez oskarżonego, który jest osobą młodą, wkraczającą dopiero na drogę samodzielności zawodowej i życiowej, a dotychczas pozostawał bezrobotny, w ocenie sądu odwoławczego, lepiej spełni wobec niego rolę wychowawczą niż wykonanie kary ograniczenia wolności. Sytuacja, gdy uciążliwości i możliwe negatywne konsekwencje, jak choćby trudności z usamodzielnieniem się oskarżonego, związane z wykonaniem kary, nie równoważą korzyści płynących z wykonania kary z pewnością nie wpływa wychowawczo na sprawcę. Uiszczenie grzywny nie powinno rodzić problemów dla osiągnięcia regularne dochody oskarżonego. Dotykając sfery materialnej pozwoli zaś realnie uświadomić mu naganność popełnionego występkę.

Mając na uwadze powyższe, sąd odwoławczy w miejsce dotychczasowej kary wymierzył oskarżonemu za popełnienie przestępstwa z art. 278 § 3 kk karę grzywny w wysokości 40 stawek dziennych po 10 zł każda.

W ocenie Sądu Okręgowego kara ta jest adekwatna do stopnia społecznej szkodliwości przypisanego mu czynu, jego zawinienia, a także wystarczająca do spełnienia celów i funkcji wychowawczych oraz zapobiegawczych w zakresie zarówno prewencji indywidualnej, jak i ogólnej. Uwzględnia ona zarazem w należyтым stopniu okoliczności łagodzące oraz obciążające. Ponieważ brak było szczegółowych informacji o sytuacji majątkowej i możliwościach zarobkowych oskarżonego, sąd ustalił wysokość jednej stawki grzywny w najniższej dopuszczalnej przez prawo kwocie. Uiszczenie grzywny w niewielkiej w istocie łącznej kwocie 400 zł nie powinno stanowić nadmiernej uciążliwości dla zarobkującego za granicą oskarżonego.

Sąd odwoławczy nie dopatrył się w zaskarżonym orzeczeniu żadnych uchybień mogących stanowić bezwzględne przyczyny odwoławcze, będących podstawą do uchylenia wyroku z urzędu, dlatego też zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie należało utrzymać w mocy.

Na podstawie art. 624 § 1 kpk w zw. z art. 634 kpk sąd zwolnił oskarżonego z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych za obie instancje, a wydatkami poniesionymi w postępowaniu obciążył Skarb Państwa, uznając, że przemawia za tym jego sytuacja materialna, oceniana z uwzględnieniem faktu orzeczenia wobec niego kary o charakterze finansowym.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym orzeczono w oparciu o przepisy § 14 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.